

קובץ אגרות קודש

ד' אגרות יקרות
ממרן בעל החזון איש זצוקללה"ה

ו' אגרות יקרות
ממרן בעל הקהלות יעקב זצוקללה"ה

הוצאה חדשה עם הוספות
פעיה"ק בני ברק תוכב"א
התשס"ג

איסור השגת גבול ידוע
אין לצלם או להעתיק אגרות
או חלק מהם ללא רשות מפורשת מהמו"ל

ניתן להשיג הקובץ ע"פ הכתובת:
אברהם ישעיהו קניבסקי רח' נחמיה 20 בני ברק

תוכן האגרות

איגרת

מֵרֵן הַחֲזוֹן אִישׁ זַ"ל

- א. חובת הבעל לאשתו בשנה ראשונה - כיצד משמחה כו'.
- ב. אם יש לחשוש להז"ל בשעת קירבה, ועוד.
- ג. בענין הנ"ל, מחזק הנושא, ובענין פרישות והרהור.
- ד. האהבה והריעות רצוי' לפניו ית' - בענין הרהור ועוד.

מֵרֵן הַקְּהֵלוֹת יַעֲקֹב זַ"ל

- א. חובות הבעל לאשתו במצות עונה.
- ב. שעבוד האשה לבעלה בקיום עונה.
- ג. אודות אשה שאינה רוצה להכנס בהריון בתכיפות. ועוד.
- ד. זה ראי' שנפשו טהורה...
- ה. בענין מניעת הריון.
- ו. כנ"ל.
- ז. באחד שעצביו מתוחים לגבי טהרת אשתו.
- ח. כנ"ל.
- ט. אם מותר להשיא אשה לחולה נפש שהי' פורק עול.
- י. ללמד לאשתו שתגיד לו דברי ידידות וקירוב.

א.ה. באגרת ג' ממרן הקהלות יעקב ז"ל הדפסנו כמה נוסחאות שהם שויים כמעט והננו מן המודיעין כי כל הנוסחאות הן ממרן ז"ל אלא שכתבן בזמנים שונים בשינויים קלים לפי הצורך לענות להשואל, והדפסנו כולן בשביל ההוספות שיש בכל א'. וגם כדי לחזק הענין. עוד חפצנו להעיר כי בשעתו הוציאו על שמו אגרת מזוייפת שלא הוא ז"ל כתבה וכאן אנו מרפיסים את האגרות האמתיות מכת"ק זצ"ל ודי בזה.

ממך בעל החזון איש זללה"ה

איגרת א'

חובת הבעל לאשתו בשנה ראשונה

נקי וגו' שנה א' ושמח את אשתו אשר לקח, חובת. כיצד משמחה טבע שלה להתענג על חנה בעיניו, ואליו עיניה נשואות. עליו להשתדל להראות אהבה וקירוב ברבוי שיחה ורצוי נומה שאמרו אל תרבה כו' באינו צריך לרצוי מדבר ולא בשנה ראשונה שצריך להשתדלות התאחדות שזה כוונת היצירה והיו לבשר אחד ואמרו שכינה שרוי].

לפעמים התיחסות בכבוד וחרדת דרך ארץ מראה חסרון קירוב, וצריך להתיחס ביחוס יותר קרוב אשר יחוס מכובד לא ימצא לו מקום, ובדיחות וקלות יותר אהוב מכובד ראש וחרדת הכבוד, וצריך להתאמץ להתנהג באופן יותר מקורב וכיחוס יד ימין לשמאל שאינו דבר חוציי אלא עצמי.

אין לדבר בלשון נוכחות אלא בלשון נוכחי.

להודיע ביציאה לאן הולך ובשוכו מה עשה, וכיו"ב בדברים קטנים, וכדברי חיזוק לשמח לב.

וצריך לבקש רחמים כמו שאמרו בכל דרכיך כו' והוא יישר

איגרת ב' אי יש לחשוש להוז"ל בעת קירבה

[א.ה. הנידון הי' באחד שמחמת רפואה נאסר בקיום המצוה. ושאל את מרן ז"ל אם יש תועלת בזה שאשתו תטבול כדי לפוקדה בקירוב בלבד, והשיבו מרן שתטבול לקירוב. והלה חזר ושאל אם אין לו לחשוש להוז"ל בעת הקירוב וע"ז באה התשובה דלהלן].

לפי טבעות בני אדם הבריאים. אין ש"ז יוצא ע"י הרהור היותר גדול, דאל"כ היה הזרע יוצא קדם הכנסה שאין לך הרהור גדול מהמצב שלפני הכניסה, והמזריעים מקדם הם לוקים בחולי, והקישוי נרפה, ואינם ראויים להוליד.

ואולי נמצאים מזריעים בהרהור אבל הוא מיעוט או חולי, וזה שהותר הוא דוקא כאין אברו נונע בבשר, ואשר בזה האבר מתקשה ואינו מזריע ואחר היסח דעתו קישויו נופל, ואינו מזריע, ואם הוא יודע בנפשו שהוא מהמיעוט המזריעים אסור לו בהחלט וכן כל אדם צריך לזוהר מנגיעת האבר בבשר בין בשל עצמו בין בשל זולתו.

ההסתכלות באשתו מותר מפני שרצון התורה באהבה ביניהם והאהבה היא ההכנה למצות עונה העתידה. משא"כ באסורה לו.

איגרת ג' מענין הנ"ל - ובענין פרישות והרהור

[א.ה. איגרת זו היא המשך לקודמתה, מקבל המכתב הקודם חזר ושאל אם אין לו לחשוש מהח"ל ולחששותיו ענהו מרן ז"ל האיגרת דלהלן].

בנוגע להרהור המביא לידי טומאה. דרך התורה היא השקולה והמדודה, שגם ראוי ושאר קירוב של מצוה יש בה הבאה, לידי הרהור בלילה, ולעומת זה יש בה שמצלת, והפרישות הוא ג"כ גורם להגברת הרהור.

ואין לנו להרבות בהגיון. ורק לשמור דרך התורה, ובאשתנו הטהורה הכל מצוה, נרק על דרך החסידות מי שראוי לכך ממעט בתענוג].

ובזמן נדוטה כפי מה שאסרו וכפי מה שהתירו, כדי להזהר מהפרישות בלתי טבעית המביאה לידי הרהור מרובה, וכדי לגרות יצה"ר בנפשו, קבעה התורה הדרך הישרה.

והחולה המוציא ז"ל קדם כניסה לאונסו נהיגין להתיר לו ולנהוג ברפואות, ואין להאריך בענינים אלו אלא בדקדוק הלכה לשמור ולעשות ולא להוסיף להרהר בטעמים.

אגרת ד' בענין הרהור ועוד

שלוכמ"ם

יקרתך הגיעני במועדו אבל לא נחלצתי להשיב עד עכשיו ואין לי לחדש דבר כי כבר הבאת לדין המוש"ע כי הכל מותר והכל מצוה כי האהבה והריעות רצוי' לפניו ית', וכן תכן היוצר ב"ה תבל.

ולא אמרו איסור הקישוי והרהור אלא בדבר עבירה, ואם רשאי לעשות מעשה רשאי לפרוש.

והנני חותם ברכה הדוש"ת אי"ש

אמנם קישוי בימי טומאתה נראה דאסור, והנאת ראי' מש"ל בלא קישוי,

פרישה בקישוי, מבואר בגמ' דמותר אף שמטפטף בהכרח, וראיתי כתבו בשם האר"י שלא לפרוש בקישוי, ומ"מ מטפטף.

ממרן בעל הקהלות יעקב זללה"ה

איגרת א'

חיובי בעל לאשתו במצות עונה

בעה"י.

א. הן אמת שהפרישות מתאווה עוה"ז הוא ענין גדול [כשהוא לש"ש לעשות נח"ר ליוצרו ולא לשם השגת מדרגות] אבל ז"א אלא כשמקיים מה שמחוייב ע"פ התורה, אבל אם ע"י זה מבטל משהו ממה שמחוייב ע"פ ד"ת, אז מעשיו הולכין לס"א ר"ל ולא ישיגו ארחות חיים, אף כי יחשוב שעולה למעלה למעלה באמת בקרבו קבורה גאווה, לחשוב עצמו לבעל מדרגה ובאמת הוא פוגם ונפגם, ולפעמים קרובות מציגים אותו לחרפות ע"י שלבסוף נותן עיניו באיסור ממש ואינו יכול להתגבר בשו"א כאשר ידענו עובדא כזאת ה' ישמרנו.

העונה היא מצות עשה דאורייתא כאכילת מצה והמבטלה בזמן עיבורה [כשלא מחלה האשה מחילה אמיתית בלב שלם] הוא חוטא גמור וחטא כזה הוא מעבירות שבין אדם לחבירו שאפי' יוה"כ ומיתה אינה מכפרת והרי הוא כגולן ושודד שגול מאשתו מה שמחוייב לה, והוא שפיכת דמים לאשה, אשר כידוע עיקר תקות האשה בעולמה הוא שיהא לה בעל האוהב אותה וכשהיא רואה שזה אינו, כמעט שקרוב לפקו"נ מרוב צער ויגון על היותה גלמודה כאלמנות חיות.

מצות עונה הוא לפועלים שתיים בשבת ולת"ח פ"א בשבת וכתבו האחרונים ז"ל דלכאור' מכיון שבזמנינו אין לנו זה שנקרא ת"ח לחז"ל כפי בזמנינו אין נזהרים מביטול תורה כדין ועוד כמה טעמים מ"מ כיון שהטעם דת"ח רק פ"א בשבת משום שהתורה

מתשת כוחו זה איכא גם בת"ח שבזמנינו, וא"כ מי שיודע שהוא
בבריאות הדר דינא לחייבו ב' פעמים בשבת וכמש"כ כ"ז בבה"ל
סי' ר"מ ע"ש וכן הנהיגו המע"צ וההת"ס כידוע וע"ש במ"ב וכן
מנהג רוב ת"ח בזמנינו [מ"רם שהגיעו לימי העמידה] ופשוט
שאדעתא דמנהג הת"ח נשאת וכן הבעל התחייב בהכתובה לנהוג
בזה כמנהג גוברין יהודאין [והיינו כמנהג אנשים מסוג שלון,
ופשוט דלענין הרוצה לפטור עצמו בפ"א בשבוע ולא ב' פעמים
בשבוע קרוב דהוי ספק דאורייתא ממש, ומלבד זה איכא חיוב
מיוחד בזמן שמכיר שהאשה משתוקקת לזה ואפי' ברמז קל
כמבואר בשו"ע שם סעיף א' והוא מגמרא פסחים ע"ב ובכמה
דוכתי.

ב. בסדר החיבור דמצוות עונה מבואר בסידור יעב"ץ ז"ל דיני
ליל ש"ק יע"ש היטב והוא מדינא ממש כי ע"פ ד"ת אסור לעשות
הביאה באופן שהאשה אינה מפויסת ומחוייב לפייסה בקירוב
דחיבוק ונישוק עד שתתאוה להחיבור דאל"כ הרי היא כנתונה
לפני הארי דדורס ואוכל כמבואר בפסחים דמ"ט [ועון פלילי הוא
לעשוק מה שמגיע לאשתו אפי' אם מתכוין לשם מדת חסידות
ופרישות דעל גזילת אשתו אינו יכול לעשות חסידות ולגזול אותה
ולהציגה כשפחה שבויין וכשהוא בועל שלא מרצונה הוי הבנים
בגדר הפושעים והמורדים, כדין בני אנוסה.

ומי שחוטף ובועל מיד בלא קירוב ופורש תומ"י ומתרחק
ממנה הנה הבעל חושב שחוטף מלאכים בזה ובאמת לאמתו לא
נגרע מתאותו כלום ויצרו שלו מפוייס בהחלט בהנאה שלמה, אבל
אשתו לא נהנית כלל מהנהגה כזו ואדרבה היא כואבת ומבווישת
ובמסתרים תבכה ודמעתי אינו חוזרת ריקם דשערי דמעות לא
ננעלו ואחז"ל בס"פ הזהב שיהא נוהר בכבוד אשתו כי דמעתי
מצויה ע"ש ובדאי מעורר דינים עליו ולא יזכה לסייעתא דשמיא
לא לרוחניות ולא לגשמיות ומה שנדמה לו שעולה למעלה הוא
דמיון שוא ושקר כי מעוונות ופשעים פוגמים ונטמאים ולא עולים.

ומה שמבואר בשו"ע שם סעי' ח' כל זה הוא רק בתר שהאשה

מפוייסת ומרוצה לכזאת דאל"כ הרי אסור לבעול מבלי הסכמתה כמבואר שם בש"ע ודברי הסידור יעב"ץ המה הלכה לאמיתה של תורה.

ובעיקר מש"כ בש"ע ס"ח הנה בספר ארחות היים בשם ספה"ק נזירות שמשון כתב שע"פ הזוהר הק' וכתבי הארז"ל העיקר כפירוש הראשון [שלא יתכוין לשם הנאה אלא לשם מצוה] אבל פירוש השני והשלישי [שיהי' בכגדים ושיהי' במהירות] אדרבא יש בזה איסור ע"פ הקבלה ע"ש, ועכ"פ גם לדעת הש"ע אינו אלא כשהוא בהסכמתה המלאה של האשה וכנ"ל.]

ג. מי שעושה קירוב דחיבוק וכיו"ב לש"ש ומצד רחמנות שלא תהי' כאובה ועלובה, אין זה מביאתו כלל להחלשת היר"ש ולנפילה בתאות ואדרבא מביאתו לידי קדושה ומקיים בזה מ"ע דאורייתא דוהלכת בדרכיו מה הוא רחום אף אתה רחום, ומלכד זה החיבוק ונישוק או שאר עניני קריבה הוא חלק וסעיף ממצות עונה כמבואר בפוסקים בסי' קפ"ד ביו"ד לענין יוצא לדרך סמוך לוסתה ע"ש.

ד. אמת הוא כי הרבה ת"ח יראי שמים מתנהגים בענינים אלו בפרישות בכמה ענינים אבל כ"ז הוא בהסכמתה המלאה של האשה ובמחילה בלב שלם, וזה הוא ע"פ רוב בתר שנתברר לה שבאמת הבעל אוהב אותה ורק לש"ש מתגבר ע"ע, או כשהאשה היא מופלגת בצדקות ותשוקתה באמת שבעלה יתקדש בקדושה, או כשנשאת לצדיק מפורסם אשר שמו הוא לה כסות עינים, אבל ח"ו להתנהג במדת פרישות כשמכאיב בזה את אשתו התלוי' בו, ולא מחלה בלב שלם על מה שמחוייב לה.

ה. אחז"ל ביבמות דס"ב ע"ב ת"ר האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו וכו' עהכ"א וידעת כי שלום אהלך וברור שאין כונת חז"ל לאהב אשתו מצד אהבה הטבעית לנשים אלא לאהבה מסוג אהבת חברים כי היא חברתו ואשת בריתו ויש להם ענינים משותפים וכ"א מסייע ונסתייע זמ"ז.

וכן אהבה מצד הכרת טובה שיצייר בדעתו אלו לא היה משיג
 אשה בשו"א והי' נשאר גלמוד כמה צער ומכאובים הי' לו מזה,
 וע"י אשתו הוא מסודר בהחיים שלו וענין הכרת הטובה הוא גדול
 לאין שיעור ובחז"ל במשנת ר"א פ"ז אמרו שכל הכופר בטובתו
 של חבירו לסוף כופר בטובתו של קונו וע"ש שהחמירו מאוד
 מאוד בזה ועל אהבה כזו חייבו חז"ל ואהבה זו אינו ממדת התאוה
 כלל רק מאחת המדות הטובות שמחוייבים בזה, ולכוננה זו
 כשמשתדלים לשמחה בשעת החיבור ולפני' ולאחרי', אין זו מגונה
 ח"ו רק מצוה ואפי' אילו לא הי' משועבד לזה וכש"כ שמשועבד
 לזה ע"פ דין וכמש"כ לעיל.

אגרת ב'

שעבוד האשה לבעלה בקיום עונה

בעה"י.

א. משעה שהאשה נישאת לבעלה התחייבה להיות עם בעלה
 חיי אישות ואסורה למנוע את עצמה ממנו והדין מבואר בגמ'
 שאפילו האשה תשבע שלא להיות עם בעלה, אין השבועה חלה
 וחייבת להיות עם בעלה ככל איש עם אשתו כי נשתעבדה לזה.

וכן הבעל אסור למנוע מאשתו את תפקידה בזמני מצות
 עונה כמבואר בש"ע וגם כל שרואה ממנה גילוי דעת שמשתוקקת
 לזה חייב הוא לפוקדה.

ב. האשה המונעת את בעלה מחיי האישות זה אכזריות
 גדולה כי צער הבעל גדול מאוד כשפיכת דמים ונעשה ממורמר
 מאוד כידוע.

ג. והנה אחז"ל במדה שהאדם מודד בה מודדים לו, וא"כ
 אשה זו המונעת את בעלה מתפקידו ומדאבת את לבו כ"כ מה
 מאוד יש לה לפחוד כי גם מלמעלה יתנהגו עמה במדה זו ח"ו.

ומי יודע כמה צרות רעות תביא לעצמה ע"י הנהגתה הרעה הנ"ל
הלא טוב טוב לה לחיות עם בעלה ככל העולם ולא להדאיבו
שבשביל זה גם נפשה תנצל מכל צרה וצוקה ומכל יגון ואנחה.

ד. ואחז"ל בתדב"א איזהו אישה כשרה העושה רצון בעלה
ובפרט בדבר זה אשר כל עיקר הנשואין הי' בשביל זה.

[א.ה. בסוף אגרות ג' נמצא עוד העתקה השייכת לאגרת ב'].

אגרת ג'

אודות אשה שאינה רוצה להתעבר בתכיפות

בעה"י.

מה ששאלת אודות שאשתך אינה רוצה להכנס להריון
בתכיפות, מה לעשות ע"פ דין תורה.

א. ע"פ דין תורה אסור לאישה למנוע מבעלה תפקידו, כגון
שלא תטהר עצמה בזמן שראוי' לספירת נקיים, או שתמנע
מללכת למקוה או שתסרב בכלל להניח בעלה להזדקק לה, שכל
זה איסור חמור מאד מאד והוא כמו שפיכת דמים לבעלה ונקראת
"מורדת".

ב. וכן בהיפוך איסור חמור הוא לבעל למנוע מאשתו תפקידו
ומחוייב להזדקק לה בזמנים המבואר בש"ע, וכן בכל זמן שמכיר
באשתו שהיא מתאווה לזה ויש לו ממנה איזו גילוי דעת או רמז
שהיא משתוקקת לזה מחוייב הבעל להזדקק [אלא שזה עד כמה
שלא יזיק לבריאותן].

ג. כששניהם הבעל ואשתו מסכימים מרצונם להיות פרושים
אין בזה עון מצד השעבודים שנשתעבדו זל"ז, אולם כשהבעל
צעיר ויודע שיצרו מתגבר, יש בזה מכשול גדול שבא לידי הרהור
ולידי טומאה ר"ל אלא אם כן הוא ת"ח ועוסק בתורה ויודע שלא

יהי' לו מכשולים מזה, דאז הוא רשאי להיות פרוש ודוקא כשהוא בהסכמתה הגמורה של אשתו ומרצונה הטוב וכנ"ל.

ד. כל זה מצד מצות עונה האמורה בתורה, אבל מי שעדיין לא קיים פו"ר שעדיין לא ילדה אשתו זכר ונקבה, יש מחלוקת הפוסקים אם רשאי להיות פרוש זמן מה [כשהוא בהסכמת אשתו וכנ"ל] ולדחות קיום מצות פו"ר לאחר איזו שנים וכיון שהוא מחלוקת במצוה דאורייתא ודאי דינא להחמיר ולזקק לאשתו עכ"פ בליל מבילה שאז עלולה יותר להתעבר.

ה. לעשות אמצעים שלא תתעבר כגון לשמש במוך או להניח טבעת או כפי שיש כהיום טבלאות המונעים את העיבור, כל זה הוא איסור חמור אפילו למי שכבר קיים פו"ר [היינו שכבר יש לו בן ובת] ולא הותר פעולה זו אלא במקום סכנה לאשה או ספק סכנה וכשהרופאים קובעים שסכנה לאשה זו שתתעבר צריך לעשות שאלת חכם.

ו. להפסיק את ההריון דהיינו לעשות איזו פעולה אחר שנכנסה להריון להפיל זה חטא נורא ואיום וכאילו הורג נפש ממש ר"ל.

ז. באמת לבריאות האשה רצוי שיהא הפסק בין לידה לעיבור השני כחצי שנה למען לא יהא לידות ועיבורים תכופות ביותר אבל אסור לעשות אמצעים למנוע העיבור כנ"ל [אות ד'] ואסור לאשה למנוע הבעל מתפקידו כנ"ל [אות א'] ורק יכולים להיות פרושים עד יום 18 להתחלת נדתה ואז שוב לא תתעבר ע"פ רוב אבל לפעמים יתכן שגם אז תתעבר.

גם כשהאשה תניק את בנה בעצמה הנקה גמורה שלא תצטרך לבקבוקים נוספים, זה מעכב שלא תתעבר וכך הי' בכל הזמנים עד תקופה האחרונה שבכדי להקל מהאשה את ההנקה עשו הזנה מלאכותית לילד, אבל כשאשה תניק את הילד הנקה גמורה בשוחה היא כמעט שלא תתעבר כל זמן ההנקה.

ה. הנשים מועים טעות גדול במה שחושבין שעי' שלא ילדו בנים מרובים מקילים מעליהם עול החיים, כי באמת אין חילוק אם מטפלת בנידול שלשה ילדים או שבעה ילדים כי בין כך ובין כך תהי' עסוקה ומטרודה כל היום ותנוח בלילה כן הוא המציאות באמת.

וגם בהרבה ילדים, הגדולים מסייעים מעט בעול טיפול הקטנים, ובמשפחה קטנה הילדים מתגדלים מפונקים ואינם משתתפים בעול הבית ואח"כ סובלים מאוד ממה שלא נתרגלו בעול ובעזר לאמא ודורשים חיים קלים אשר לא ישיגוה ועצביהם מתוחים תמיד.

ט. באמת כל מנת היסורים והסבל וכן מנת עונג החיים הכל נגזר מן השמים בראש השנה ואי אפשר להשמט מזה, שאם האדם ישתמט מאיזו עול המביא לידי סבל יצמח תחתיו סבל אחר ומנת סבלו לא יגרע ולא יוסיף והרבה שלוחים למקום ב"ה, כל מיני מחלות ר"ל, דקדוקי עניות ר"ל, בזיונות, קטטות ומריבות בין הבעל לאשתו או עם שכניו או שותפיו, לחץ של בעלי חובות, דכאון בלי שום טעם, אבידת החן, שעמום, וכהנה וכהנה, ושום תחבולות שבעולם לא יגרעו ולא יוסיף על מנת סבל ויסוריין ומנת שמחת החיים והעונג, שנגזר על האדם בשמים, ואם יקל לעצמו עול החיים במניעת הריון, ה' יודע איזו עול אחר יבא תמורתו מיד או לאחר איזו שנים, ואין לאדם לעשות שום תחבולות נגד סדר החיים הטבעי שיסד הכורא ב"ה.

עוד נוסח לאגרת ג'

בעה"י.

לכבוד כו'...

מה ששאלת אודות שאשתך אינה רוצה להכנס להריון בתכיפות מזה לעשות ע"פ התורה.

א. ע"פ דין תורה אסור לאשה למנוע מבעלה תפקידו, כגון שלא תטהר עצמה בזמן שראויי לזה, כגון שלא תספור שבעה נקיים, או שלא תלך למקוה בזמן הראוי או שבכלל לא תניח את בעלה להזדקק לה, שכל זה איסור חמור מאוד ויש בזה שפיכת דמים לבעלה ונקראת "מורדת".

ב. וכן בהיפך איסור חמור הוא לבעל למנוע מאשתו תפקידה ומחוייב מדאורייתא להזדקק לה בליל טבילה ובזמני עונה המבוארים בשו"ע או"ח סי' ר"מ.

ג. כשהבעל והאשה שניהם מסכימים מרצונם להתנהג בפרישות אין בזה עוון מפאת מצוות עונה ומפאת השיעבודים שנשתעבדו זל"ז, אולם כשהבעל צעיר לימים ויצרו מתגבר, יש בפרישות זו מכשול גדול שבא ע"י זה להרהורי עבירה ולידי טומאה ר"ל, ורק ת"ח שעוסק בתורה בשקידה ויודע בעצמו שלא יבא ע"י הפרישות לידי חטא ומכשול רשאי הוא להיות פרוש בתנאי שתהא בהסכמתה הנמורה של אשתו ומרצונה הטוב וכנ"ל.

עד כאן דברנו אודות מצות עונה והשעבודים שבין בעל לאשתו ועכשיו נדבר אודות מצות פו"ר.

ד. מי שלא קיים עדיין פו"ר היינו שעדיין אין לו בן ובת מחוייב להזדקק לאשתו בשביל מצות פו"ר וכש"כ בליל טבילה שאז עלולה יותר להתעבר. ואם הוא מתנהג בפרישות [אפי' כשהוא בהסכמתה הנמורה של אשתו] לדעת מהרי"ט ז"ל הוא כמבטל מצוה ממש, אע"פ שיקיימנה אחר זמן ויש פוסקים שאין בזה בגדר מבטל מצוה רק מאחר מצוה ובכל אופן אסור לאחר המצוה וחז"ל אמרו על זה תיפח עצמותיו, ואין שום היתר בזה אא"כ הוא כבן עזאי אשר לא נמצא בזמנינו.

ה. אפי' מי שקיים פו"ר איכא מצוה גדולה להרבות בנים ובנות ונלמד מדכתיב בכוקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידיך, וא"כ אפי' הבעל ואשתו שניהם מסכימים לפרישות אסור לבטל העונה מחמת חיוב זה, אולם בזה יש לפעמים צד היתר לפרישות כשהענין נחוץ עי' אה"ע סי' א'.

ו. לעשות אמצעיים שלא תתעבר כגון לשמש במוך או לשים טבעת בבית הרחם או כפי שיש היום טבלאות המונעים את העיבור, כל זה הוא איסור חמור אפי' למי שכבר קיים פו"ר והיינו שיש לו כבר בן ובתן ולא הותר פעולה זו אלא במקום סכנה או ספק סכנה וכשהרופאים אומרים שיש סכנה לאשה שתתעבר צריך לעשות שאלת חכם.

ז. להפסיק את ההריון היינו לעשות איזה פעולה לאחר שנכנסה להריון, להפיל את הולד, הוא חטא נורא ואיום וכאילו הורג נפש ר"ל, ובמקום סכנה גמורה לאשה צריך לעשות שאלת חכם.

ח. באמת לבריאות האשה רצוי שלא תתעבר תיכף אחר הלידה, ולהיות הפסק בין הלידה לעיבור שני, לפחות כחצי שנה, אבל אסור לאשה למנוע מבעלה את תפקידו [כנ"ל א"ת א"ן] אלא א"כ הבעל מוחל על זה בלב שלם, ואסור לעשות אמצעי ש לא תתעבר [וכנ"ל אות ו'] ומה שאפשר לעשות בזה הוא שבהסכמת הבעל לא תלך האשה למקוה עד 18 יום אחר התולדת הוסת דאז ע"פ רוב שוב לא תתעבר אך אין זה בטוח דלפעמים כן תתעבר אפי' אחר 18 יום.

ט. גם כשהאשה תניק את היילד הנקה גמורה שלא תצטרך לתוספת מזון מלאכותי בבקבוקים, כמעט מוטמחת שלא תתעבר כל זמן ההנקה וכן ה"י נהוג כל הדורות שלפינו עד שבזמן האחרון כדי להקל פירח ושעבוד ההנקה מיערמשים למזון מלאכותי וממעטים בהנקה ועי"ז גלולים להתעבר זמן קצר אחר הלידה.

י. הנשים חושבים שע"י שלא ילדו בנים מרובים מקילים מעליהם עול החיים והוא טעות גדול כי באמת כמעט אין חילוק בטורח ויגיעה למפל בשנים שלשה ילדים למפול עם ששה שבעה ילדים כי בין כך ובין כך תהי' עמוסה עול עבודה רוב היום ותנוח שעות המוכרחות למנוחה כן הוא המציאות להמסתכל היטב בסדר החיים של משפחות מרובות ושל משפחות מועטות.

גם במשפחה מרובות ילדים הנה הגדולים והגדולות משתתפות לאט לאט בטיפול הבית וביחוד בטיפול הקטנים, ואלו במשפחה קטנה בערך, הילדים והילדות מתגדלים מפונקים ואינם משתתפים בעול טורח הבית ועזרה לאמא והתוצאות מזה דלכשיגדלו סובלים מאוד מזה שלא נתרגלו לשאת בעול ובאחריות, ודורשים כל ימיהם חיים קלים כהרגלם אשר לא ישיגוה ועצביהם מתוחים תמיד והשלו' בית הרום אצלם כן הוא המציאות כאשר יראה בחוש מתוך הנסיון.

יא. והנה באמת כל מנת היסורים והסבל וכן כל מנת עונג החיים הכל נגזר על האדם מן השמים בראש השנה ויוה"כ, ואין שום אפשרות להשתמט מהם ולשנותם, ואם האדם ישתמט מאיזו עול המביאו לידי סבל, יצמח תחתיו סבל אחר ומנת סבלו וכן מנת עונג הנגזר לו לא יגרע ולא יוסיף אפי' משהו.

והרבה שלוחים למקום ב"ה לגבות מה שנגזר, כמה מאות מיני מחלות וכאבים ר"ל, דקדוקי עניות ר"ל, בזיונות מבית ומחוץ, הפרעות שלו' בית, קטטות ומריבות עם שכנים או שותפין וכיו"ב, לחץ בעלי חובות, קנאה שנאה, דכאון לפעמים ע"י סבה ולפעמים בלא שום סבה, אבידת החץ, שעמום, תשוקות נוראות דוקא למה שאי אפשר להשיג בשום אופן, וכהנה וכהנה סבל וענוי לאלפים, ה' ישמרנו, ושום תחבולת שבעולם לא יועילו לגרוע או להוסיף מנת הסבל שנגזר לו מן השמים, ואם יקל לעצמו עול החיים במניעת הריון וגידול בנים, ה' יודע איזו עול וסבל אחר יבא תמורתו מיד או לאחר זמן מה, הכלל אין לאדם לעשות שום תחבולות נגד סדר החיים הטבעי שיסד הקב"ה בעולמו.

ואחז"ל במד"ר מקץ פ' צ"ב א"ר אלכסנדרו אין לך אדם בלא יסורין אשריו לאדם שיסורין באין עליו מן התורה כו' כלומר הן מנת היסורים הלא היו יהיו בכל אופן, אשרי למי ששומר דרך התורה שאותן היסורין הראויין לבא נעשים ע"י שמירת מצות תורה"ק, כי אזי יש לו עבור אותן יסורים שכר נורא ונצחי בעולם הבא וכל סבל שסבל ע"י קיום התורה לזכות עצום יתחשב.

עוד נוסח לאגרת ג'

מה ששאלת אודות שאשתך אינה רוצה להכנס להריון בתכיפות מה לעשות ע"פ התורה.

א. ע"פ דין תורה אסור לאשה למנוע מבעלה תפקידו, כגון שלא תטהר עצמה בזמן שראוי' לספירת נקיים, או שתמנע מללכת למקוה או שתסרב בכלל להניח בעלה להזדקק לה, שכל זה איסור חמור מאוד והוא כמו שפיכת דמים לבעלה ונקראת "מורדת".

ב. וכן בהיפך איסור חמור הוא לבעל למנוע מאשתו תפקידה, ומחוייב הוא להזדקק לה בליל טבילה ובזמנים המבוארים בש"ע או"ח סי' ר"מ, והוא מצות עשה דאורייתא נקרא מצות עונה.

ג. כשהבעל והאשה שניהם מסכימים מרצונם להיות פרושים אין בזה עון מפאת החיובים שנשתעבדו זה לזה, אולם כשהבעל צעיר לימים ויודע שיצרו מתגבר יש בפרישות זו מכשול גדול שבא לידי הרהורי עבירה ולידי טומאה ר"ל. אלא אם הוא ת"ח ועוסק בתורה ויודע שלא יבא לידי חטא ומכשול או רשאי הוא להיות פרוש ודוקא כשהוא בהסכמתה הגמורה של אשתו ומרצונה הטוב וכנ"ל.

ד. כל זה דברנו מצד מצות עונה ומצד השעבודים שנתחייבו זל"ז, אבל מי שעדיין לא קיים מצות פרי' ורבי' נהיינו שעדיין אין לו בן ובתן מחוייב הוא להזדקק לאשתו מצד מצות פו"ר, ויש בזה

מחלוקת הפוסקים אי מותר להיות פרוש איזה זמן נכשהוא בהסכמת אשתו כנ"ל] ולדחות קיום מצות פו"ר לאיזו שנים אחר כך, וכיון שהוא מ"ע דאורייתא ודאי דיש להחמיר ולהזדקק לאשתו עכ"פ בליל טבילתה שאז עלולה ביותר להתעבר נכל זה אפי' כשהאשה מוחלה על עונתה].

ה. לעשות אמצעים שלא תתעבר כגון לשמש במוך או להניח טבעת או כפי שיש היום טבלאות המונעים את העיבור כל זה הוא איסור חמור אפילו למי שכבר קיים פו"ר [היינו שיש לו כבר בן ובת] ולא הותר פעולה זו אלא במקום סכנה או ספק סכנה, וכשהרופאים קובעים שיש סכנה לאשה זו שתתעבר צריך לעשות שאלת חכם.

ו. להפסיק את ההריון דהיינו לעשות איזה פעולה אחר שנכנסה להריון להפיל את הולד זה חטא נורא ואיום וכאילו הורג נפש ר"ל.

ז. אפי' מי שקיים פו"ר, וגם הבעל והאשה מסכימים מרצונם לפרישות, איכא מצוה להרבות בנים ובנות משום שבוקר זרע זרעך ולערב על תנח ירך כמבואר בגמרא, אלא דאז במקום צורך גדול יש צדדים להקל עי' אה"ע סי' א' [כשהוא בהסכמת אשתו].

ח. באמת לבריאות האשה רצוי שאחר לידתה כחצי שנה לא תכנס להריון למען לא יהא ברציפות הריון ולידות, אבל אסור לעשות אמצעים למנוע העיבור [כנ"ל אות ה'] ואסור להאשה למנוע מבעלה את תפקידו [כנ"ל אות א'] ומה שאפשר לעשות בזה הוא שבמשך חצי שנה אחר הלידה תלך למקוה רק ביום 18 אחר התחלת הוסת ואז ע"פ רוב לא תתעבר אבל מ"מ יתכן שתתעבר אפי' אחר 18 יום.

ט. עוד יש עצה טובה שלא תתעבר והוא שהאשה תניק את הולד הנקה גמורה באופן שלא תצטרך ליתן להולד תוספת מזון ע"י בקבוקים, דבאופן נורמלי כל זמן שהאשה מינקת את הולד אינה מתעברת וכן ה"י בכל הזמנים שלפנינו עד תקופה האחרונה

שבכדי להקל מהאשה את ההנקה המציאו הזנה מלאכותית, וכשהאשה ממעמת בהנקה כבר עלולה היא שוב להתעבר.

י. הנשים טועות טעות גדול במה שחושבין שעי' שלא ילדו בנים מרובים מקילים מעליהם עול החיים כי באמת כמעט אין חילוק אם מטפלת בשנים או שלשה ילדים לממפלת עם ששה שבעה ילדים כי בין כך ובין כך תהי' עמוסה עבודה רוב היום ותנוח שעות המוכרחות למנוחה, כן הוא המציאות באמת.

וגם בהרבה ילדים, הנה הגדולים והגדולות מסייעים מעט מעט בעול טיפול הקטנים ואילו במשפחה קטנה הילדים מתגדלים מפונקים ואינם משתתפים בעול טורח הבית ואחר כן לכשיגדלו סובלים מאוד ממה שלא נתרגלו בעזר לאמא ובנשיאת עול, ודורשים חיים קלים כהרגלם אשר לא ישיגוה ועצביהם מתוחים תמיד והשלו' בית הרום כן הוא המציאות באמת ומבורר מתוך הנסיון.

יא. והנה כל היסורים וסבל וכן כל מנת עונג החיים באמת הכל נגזר מן השמים בראש השנה וביום כיפור, ואין שום אפשרות להשטמט מהם ולשנותם, ואם האדם ישתמט מאיזו עול המביאו לידי סבל, יצמח תחתיו סבל אחר, ומנת סבלו ומנת עונג הנגזר לו לא יגרע ולא יוסיף אפי' משהו.

והרבה שלוחים למקום ב"ה, כל מיני מחלות ר"ל, דקדוקי עניות ר"ל בזיונות, קטטות ומריבות בין בעל לאשתו, או עם שכנים ושותפים וכיו"ב, לחץ של בעל חובות, דכאון מאיזו סבה, ודכאון בלא שום סבה, אכידת החן, שעמום, קנאה, ושנאה, וכהנה וככהנה ושום תחבולות שבעולם לא יועילו לגרוע או להוסיף מנת הסבל והיסורים, וכן מנת שמחת החיים והעונג אשר נגזר על האדם בשמים, ואם יקל לעצמו עול החיים במניעת הריון וגידול בנים, ה' יודע איזו עול אחר יבא תמורתו, מיד או לאחר זמן מה, ואין לאדם לעשות שום תחבולות נגד סדר החיים הטבעי שיסד הכורא ב"ה בעולמו.

ואחז"ל במדרש רבה פ' מקץ [פ' צ"ב] א"ר אלכסנדרו אין לך אדם בלא יסורין אשריו לאדם שיסורין באין עליו מן התורה שנאמר ומתורתך תלמדנו, פי' הן מנת היסורין הלא היו יהיו, אשרי למי ששומר דרך התורה ואותן היסורין הראוין לו, באים ע"י שמירת התורה כי אז הלא יש לו שכר נצחי בעולם הבא עבור אותן יסורין שממילא היו באין עליו בין כך ובין כך.

נמצא כתוב בסוף אחת מאגרות ג' ושייך לאיגרת ב'

א. עון גדול הוא לאשה כשמונעת את בעלה מלעשות את תפקידו כי ע"פ דין תורה מכיון שנשאת לו נשתעבדה לבעלה לחיים נורמלים [וכן הבעל נשתעבד לאשתו למלאות תפקידה ועון גדול הוא על הבעל למנוע מה שיסד הקב"ה בטבע לחיי איש ואשתו].

ב. הבעל המונע מאשתו תפקידה או שהיא מונעת ממנו את תפקידו הרי זה ממש כשפיכות דמים.

ג. האדם אינו חי לעולם וסוף סוף יבא לפי ב"ד של מעלה לתת דין והשבון על כל מעשיו, ומאוד מאוד יתחרט על מה שפגעו זה בזה למנוע חיים תקינים כי הוא עון חמור מאוד.

ואחז"ל איזהו אשה כשרה כל שעושה רצון בעלה ובשביל זה תזכה ג"כ בעה"ז לשיבה טובה ורוב נחת.

אגרת ד' זה ראוי שנפשו טהורה...

בעה"י יום ג' פ' משפטים התש"כ

לכבוד הבחור היקר כו'... שיחי' לאוי"ט

מכתבך הגיעני

בגוף הדבר אין להבהל כלל כי ידעתי בבירור באחד שהי' אברו קטן כשל ילד בן שלש שנים וע"י רפואות נעשה ככל אדם והוא היום כבר חתן תלי"ת.

באמת אם האבר אינו קטן מאוד רק קטן כלפי זה של אחרים אין זה ריעותא כלל ואדרבא זה ראוי שנפשו טהורה מהרהורי עבירה כי גידול האבר בא בעיקרו ע"י ריבוי קישוי וטומאת קרי ר"ל, ולזאת אם בשעת קישוי הוא גדול כמו עובי אצבע קמיצה בערך, אין זה שום חולי כלל, ואעפ"כ כדאי וצריך להיות אצל הרופא הנ"ל לברר הענין בבירור גמור.

ובכל אופן אין לו להצטער כלל רק יעסוק בתורה"ק בשמחה כי כל חללי דעלמא וכל עניני עוה"ז אינם שוים לדבר אחד מן התורה ולרגע אחד של ת"ת.

אגרת ה' בענין מניעת הריון

...זה הרבה שנים שנודע לי מפי אחד מגדולי הרבנים ז"ל מירושלים שכבר נתפשטה החוראה בירושלים להתיר את הטבעת בשעת צורך גדול כגון שעצבי האשה מתוח מחמת לידות תכופות בזא"ו וכו' אכן נודע לי שכהיום אין הרופאים עושין

טבעת אלא איזה סליל המועיל שלא תעבר ונתברר לי ענין הסליל שהוא חוט של ברזל דק שמניחים ברחם ונתברר לי שחוט זה אינו מונע העיבור אלא שכשמתחיל הולד להתפתח ופוגע בחוט זה הוא נרתק וא"כ אין זה מונע עיבור אלא הורג עיבור וכן הודה לי פרופסר טואף במכתבו שהוא תח"י ועל כנון דא לא מצינו שום מתירים אע"פ שהוא בתוך ארבעים יום מ"מ חמיר טובא ממוך שאינו אלא מעכב מלהתעבר וע"כ מי שמוכרח לזה לעשות מצדקי למנוע עיבור לא יעשה הסליל הזה רק טבעת משעוה או מגומי או מניילון.

ובזמנינו יש מבילאות שהאשה בולעתו ומועיל שבאותו יום לא תתעבר וזה היתר גמור דהו"ל כעקרה ואילונית שאין שום חשש בביאתן וידוע לי שהרבנים מייעצים אותן וכי השאלה מצוי מאד שהנשים נשברות מפני הלידות סמוכות והרבה נשים לא רוצות משום זה ללכת למקוה וכו'ן וצריך לדעת כמה פרטים איך להתנהג בכדורים אלו לפני כמה שנים הי' זה נקרא... והיום יש לו שם אחר שלא ידוע לי וידוע אצל הרבנים. והחסרון היחידי בענין כדורים הוא שלא כל הנשים יכולות לסבול אותן.

עוד יש עצה למנוע הריון ע"י שלא תלך למקוה עד יום י"ח מהתחלת הראיה דאז שוב אין מתעברת הנשים שלנו אינן מתעברות אלא סמוך למבילתן אך אין זו עצה בטוחה לפי שלפעמים רחוקות מתעברת גם אחר י"ח ימים הנ"ל...
יעקב ישראל קניבסקי

אגרת ר' כנ"ל

בעה"י יום א' כ"ט למב"י התשכ"ה

לכבו' היקר אשר לא ידעתי אתארהו כבוד שמו...

מכתבו הגיעני, והנה כהיום נמצא רפואה הנקרא "נוגעסט" הניתן פה ובכמה מדינות למניעת הריון והיא רפואה בדוקה וכשרה בלא שום פקפוק כלל, נהיינו שאין בה שום חשש משמש על העצים כעין החשש דמוך...]

ואכן אזכיר כי שמעתי שבכמה מדינות מפחדים לקחת רפואה זו מחשש אולי יש לה השפעת רעה על הגוף כי הוא חדש אבל כאן בא"י הרופאים נותנים זה בלי חששות וכן שמעתי כי באנגלי' ובאמריקא נותנים זה.

אכן כפי ששמעתי יש נשים שאינם יכולים לסבול זה ואפשר לקחת בתור נסיון חודש אחד ולראות.

זה איזו שנים שכמה וכמה אנשים יעצתי רפואה זה, ע"פ דברי ג"א שמסר לי ידיעות אלו, וזה מזמן קרוב הודיעני רב אחד שליט"א שבספר שו"ת מהגר"מ פיינשטיין כתוב בשם חתנו שרפואה זו נורמת לשתראה טיפת דם כחרדל, וא"כ נפל פיתא בכירא ושוב אמר לי רב גדול אחד שליט"א שלזה מועלת בדיקה, דאין חשש שתראה ולא תרגיש רק במקרה שתראה היא מרגשת, וכשאינה מרגשת אות היא שלא ראתה וליתר זהירות תבדוק מיד ואם לא נמצא אין חשש עכ"ד ואמר לי שכן וראה בהספרים של הרופאים שכתוב שם הרפואה לכל פרטי'.

אך מאז ששמעתי הפקפוק של הגר"מ פיינשטיין אני כבר נמנע מלהתערב בזה וכשבאה נדון כזה לפני אני מייעץ ללכת לרב אחר.

כן מעכ"ת יברר זה אצל הרבנים שבירושלים וכמדומה שיצא הדבר בהיתר, אך אני בעצמי לא אוכל להורות בדבר המטען עדיין בירור.

הדו"ש

יעקב ישראל קניבסקי

אגרת ז'

בדבר אחד שעצביו מתוחים לגבי טהרת אשתו

בעה"י אור ליום ג' פ' בשלח התשל"ב

למע"כ ידיד יקר הרה"ג המצויין בתורה ויר"ש וכו' מוה"ר ... שליט"א

אחדשכת"ה

מכתבו קבלתי ובדבר האיש הסובל מעצבים מתוחים ועל כל לכלוך חושש שמא זהו דם נדה ובפרט כשרואה על אשתו וכו' אם איש זה הוא ת"ח אפשר לרפאתו בקלות בתנאי שישמע להוראת חכמים ולא יהא עקשן להחזיק עצמו חכם מכל אדם.

(א) דקיי"ל אפילו מוצא דם ממש אינו אלא מדרבנן דכתמים דרבנן [כל שאינו ע"י בדיקה] וממילא בספיקן יש להקל כדון ספיקא דרבנן וכש"כ וק"ו שאין לבדוק ולהשגיח על לכלוכים וכו'.

(והב') אפילו מדרבנן לא אסרו הז"ל אלא אם הוא כגרים [הוא כמטבע שרחבו 18 מילמטר והקיפו 54 מילמ'] וכל פחות מזה אין חוששין כלל.

(ג) כתמים לא אסרו אלא על האשה ובגדים שלה ולא על בגדי האיש וידיו וכיו"ב.

ד) צריך לזכור שכל התורה כולה הוא מהקב"ה ומי שאמר את החומרות אמר את הקולות שבש"ע ופוסקים מאן דאמר הא אמר הא, ואם אדם יאמר שחושש יותר ממה שכתוב בש"ע דומה לו שהוא מהדר במצוות ובוהירות ובאמת הוא פורץ גדר של תורה והוא מתחבולת היצר להכביד עליו עול העבודה עד שתהי' עליו למשא כבד ועי"ז דוחהו אח"כ לפריקת עול תורה ר"ל וכן ידוע וראינו כמה מעשיות כאילו ה' ירחמהו, ובודאי מה שע"פ דין אין לחוש, אין לחוש כלל וכלל.

ה) איש שמרגיש עצמו שעצביו מתוחים בעניני שמירת התורה צריך הוא להניח כל הנהגתו ע"פ הוראת חכם מבלי שיחקור כלל וכלל טעמם של ההוראה וזה בדוק ומנוסה שמוכיח שהוא לא ידע כלל הטעמים רק הלכה פסוקה וכן יעשה, דאל"כ ח"ו יכול לפול למחלה נוראה ואח"כ ליפול מכל שמירת התורה הק' ח"ו.

בדבר הטישעק ודאי הייתי חושש משום גזל ועכשיו שמעכ"ת מרשה לי להשתמש יכולני להשתמש בו ע"פ דין אלא שכמדומה ששמעתי שאחר התחלת השנה של הגויים אין מקבלים טישעקים משנה הקודמת ואם יתקבל אחשוב להשתמש בו בס"ד על הדפסת ספרי על זרעים אי"ה.

שילוח הספרים קשה עלי מאוד ואחכה להודמנות במשלוח ספרים עבור 70 ד' אי"ה ומעט מעט כנהוג דא"א בלא"ה.

והנני דו"ש מוקירו ומכבדו כרום ערכו

יעקב ישראל קניבסקי

שכחתי לכתוב דלאחר תשמיש הלא המנהג הוא לעשות נטילת ידים, וירחץ ידיו מיד אחר תשמיש מבלי להשגיח כלל וכלל על ידיו [כי ע"פ ד"ת אין לו לחשוש כלל ולבדוק [[ואדרבא]] חז"ל הקפידו על יתרון בדיקה בכי"ב] ואחר נמ"י כבר אין שום חששות שאפילו אם ידמה לו איזהו מראה עליו אינו שייך כלל לחשש בו.

וצריך הוא לדעת שלא לעולם יסבול ח"ו כי במשך הזמן זה יעבור בס"ד העיקר שישמע לעצת חכמים ולהוראתם מבלי לפלפל ובלי לבדוק במעמי הדברים.

[א"ה, חלק ממכתב ה"ל נדפס בחלק ב' אגרת רפ"ה וכאן נדפס בשלימותו].

אגרת ח'

כנ"ל

בעה"י יום זאת חנוכה התשל"ט

למע"כ ידידי הרב הגאון הנעלה מרביץ תורה לרבים וכו'
ה"ר... שליט"א

אחד"ש כבוד תורתו שליט"א הנני מאשר קבלת מכתבו
האחרון וקבלת מכתבו שנשלח בערך תמוז.

יסלח לי מעכ"ת על איחור מכתבי הלזה כי בעוה"ר נחלשתי הרבה ועריכת מכתב קשה עלי מאוד ובפרט שבעוה"ר הנני אלמן וכל דבר קטן מוכרח אני לבקש מיו"ח וזה קשה עלי מאוד, נוסף לכל הנ"ל זכרוני לקוי מאוד בעוה"ר וכל דבר שאינני עושה ממש בשעתה שוב אני שיכח, וכן מכתב מעכ"ת הנחתיו באיזו מקום ושכחתי היכן הוא וגם חפשתי ולא מצאתיו, נוסף לזה ששאלתי את השליח היקר [שהביא את מכתבו בקיץ העבר] אם מעכ"ת יבא בעצמו לכאן כדרכו בשנים האחרונות לבקר בא"י בסוף הקיץ, והשיב (כפי שאני תפסתי מדבריו) וכי באמת כידוע שאינני שומע היטב רק קצת תופס וקצת לאן כי מעכ"ת הושב לבא בעוד חודש או חדישיים וממילא חשכתי שכמעט שאני פטור מלהשיב מאחר שיהא אפשר לסדר הכל בע"פ.

כדבר אחד שעצבני מתוחזן מאד בענין טהרת אשתו וכו' ככל הכתוב במכתבו אין עצה לזה אלא שלא יתערב כלל וכלל בכל הענין כי רחמנא הימנה להאשה דכתיב וספרה לה לעצמה אלא

שיסדר שכל שאלותי וספיקות שיהיו תלך אצל רב בעל הוראה לשאל [כפי הנהוג שהיא שואלת את הרבנית והיא תשאל את הרב] וצריך הוא לדעת שאין לו רשות כלל לעשות חומרות יותר מדי וכמבואר בגמ' גדה ד"ב שאסור להחמיר בכזה יותר מהמוכרח דנמצא דא"כ לבו נוקפו ופורש ומכטל מפו"ר [וממצות עונה] וגורם הרהורים רעים רח"ל הכלל בכזה נאמר אל תצדק הרבה... אשה נאמנת די לו בכך ולא יתערב כלל וכלל לראות המראות והבדיקות, רק הכל תסדר האשה וכשיהיו לה ספיקות תעשה שאלת חכם לרב זה [המדובר בינם שעל פיו תעשה] ובעה"י לאט לאט ינחו עצביו בענין הזה, והא כתיב אל תצדק הרבה מעמו פשוט שע"י צדקות כזאת יכולים ליפול רח"ל לשגעון וזה תכטלנו מכל התרי"ג מצוות ח"ו, וכל ערום יעשה בדעת שלא לעשות חומרות במקום שהם מביאים לחטאים ולפריקת עול ח"ו, כי ידוע לי כמה אנשים שהחמירו על עצמן יותר מדאי בענינים שונים וסופן הי' שנשברו רח"ל ואפי' תפלה אינם מתפללים וכו' השי"ת ירחם עליהם.

והנני דו"ש מעכ"ת שליט"א ובכל ליכי אברכהו שיזכה לרבות פעלים לתורה ולהרביץ תורה לרבים מתוך הרחבה והרווחה, ומהשי"ת ישא ברכה, ורוב הצלחה.

המצפה לרחמי שמים ולגאולה שלמה בב"א
יעקב ישראל קניבסקי

[א"ה, חלק ממכתב הג"ל נדפס בחלק שני אגרת רפ"ו וכאן נדפס בשלימותו].

אגרת ט'

אם מותר להשיא אשה לחולה נפש שהי' פורק עול

בעה"י יום ז' דעשי"ת התשל"ב

החיים וברכה והשלום וכט"ם למע"כ הרה"ג המצויין בתורה
ויר"ש וכו' ... שליט"א
אחדשכת"ה

מכתבו קבלתי...

ובדבר החולה שהי' בגדר פורק עול ורפואתו הוא לישא אשה
אם מותר לו להשיא אשה אין בידי הלכה ברורה בזה כי אע"פ
שהוא אומר שיתנהג כשורה מ"מ מי יודע אם יתאפק לשמור נדה
מכיון שהורגל למלאות תאוותו בכל הדרכים ונראה שהכל לפי
ראות עיני החכם הדין בזה ונס אצלי נולד איזו פעמים הספק
בכעין זה ולא אדע מה אידון בו השי"ת יאיר עינינו בתורתו.

וזה ודאי אמת שנשיאת אשה ותחיבור עם אשתו הוא רפואה
גדולה לחולי נפש כמש"כ הגאון יעב"ץ בסידור בדיני ליל שב"ק.

ואיש אחד הצלתי ממש ע"י זה שהתרתי לו להיות עם אשתו
כל לילה וכל זמן שירצה [בזמן שהרתה כמובין].

והנני דו"ש באמת ובתמים חפץ ביקרו ובהצלחתו ומברכו
בברכת גמר חתימה טובה.

יעקב ישראל קניבסקי

אגרת י'

ללמד לאשתו שתגיד לו דברי ידידות

בעה"י אור ליום ב' בהעלותך התשל"א

למע"כ הרה"ג המצויין בתורה וביר"ש חו"כ סוע"ה ... שליט"א

אחדשכתר"ה בכל הכבוד

מכתבו קבלתי וע"ד אם מי שנפל במרא שחורה וניסה לאבד
א"ע ר"ל...

אולי ללמד לאשתו שתגיד לו דברי ידידות וקירוב והנה אולי
הוא נוהג בענין מצות עונה בצמצום ובאמת זהו רפואתו כמ"ש
בסידור יעב"ץ ואצלי הי' אחד שנפל לדכאון גדול ומתוך הדברים
התברר שמתוך לימוד בספרי מוסר אינו מקיים מצות עונה אלא
פ"א בשבת וגם זה מתוך הרבה הכנות ודוקא בדיוק בחצות
ובמהירות וכו' ואמרתי לו שירכה במצות עונה אפי' ג' וד' פעמים
בשבוע ואפי' יותר ובקירוב וחיבוק ונישוק וכו', ותלי"ת הוא חזר
ונעשה בריא גמור וראינו בחוש שעצת היעב"ץ ז"ל מועלת מאוד.

והנני דושכ"ת הגדולה כאמת ובתמים המצפה לרחמי השי"ת
ולגאולה שלמה בב"א.

יעקב ישראל קניבסקי

א"ה, בקריינא דאגרתא חלק שני אגרת רפ"ז נשמט הקטע שהבאנו כאן.

